

**Недогибченко Н.І.**

*студентка Навчально-наукового юридичного інституту*

*Національного авіаційного університету,*

*м. Київ, Україна.*

*Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент*

## **ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

Актуальність даної теми полягає в тому, що на даний момент процеси євроінтеграції є не просто політичним курсом еліти нашої країни, вони віддзеркалюють інтереси народу нашої держави, що об'єктивно зумовлені економічними і політичними процесами, які відбуваються у європейському регіоні. Об'єктивно існують причини, які вимагають від України тісної співпраці з Європейським Союзом (далі - ЄС) через економічні, політичні та соціально-духовні потреби.

Варто наголосити про так звані «Проекти єдиної Європи, або європейські проекти» - мета яких полягає в об'єднання Європи на основі договору. Ідейні передумови інтеграції були сформовані в руслі «європейської ідеї» значно раніше, оскільки європейські проекти з'являються ще в XIV ст.

На сьогоднішній день не існує єдиної концепції розвитку європейської інтеграції. Незважаючи на це, в теорії міжнародного права виділяють певні дві передумови виникнення інтеграційних процесів держав – це ідейна і матеріальна передумова. Ідейна передумова в себе включає цивілізаційний підхід (ідея інтеграції виникла на базі європейської цивілізаційної (культурної) спільності), та ідею спільності політичних і правових інститутів, заснованих на римському праві та політичних античних традиціях. Матеріальна передумова інтеграції, до якої я схиляюсь більше, пов'язана із географічним розташуванням держав, раннім розвитком капіталістичних відносин як у середині держав, так і за межами, у зв'язку із наявністю постійної зовнішньої загрози зі Сходу.

Для повного бачення картини розвитку європейської ідеї варто вказати на етапи, які вона пройшла: 1) з XIV - XVII ст. відбувається зародження європейської ідеї; 2) з II пол. XIX - поч. XX ст. проходить

безпосередній розвиток європейської ідеї; 3) з 1918 - 2010 рр. - реалізація ідеї на практиці.

Варто відмітити, що перші кроки співпраці України і ЄС були закладені в Угоді про торговельно-економічне співробітництво, яка була підписана між Європейським Співтовариством і СРСР 18 грудня 1989 року на десятирічний термін. Таким чином, Угода 1989 року встановила перші договірні рамки, що застосовувалися до набрання чинності Тимчасової угоди між ЄС і Україною в 1996 році і навіть до набрання чинності Угоди про партнерство і співробітництво 1998 р. в галузі економічного співробітництва.

Відносини між Україною та ЄС стали поступово налагоджуватися. Про це свідчило відкриття у жовтні 1993 року у Києві Представництва Комісії Європейських Співтовариств і в липні 1995 року у Брюсселі - Представництва України при Європейських Співтовариствах.

Отримання статусу повноцінного члена ЄС Україною була вперше задекларовано президентом України Віктором Ющенком на початку 2005-го року.

На даний час стратегія України полягає у наближенні до загальноєвропейських структур двома паралельними курсами - безпосередньо та через членство в центральноевропейських інституціях. За таких умов особливого значення набуває завдання налагодження відносин з такими міжнародними економічними організаціями та угрупованнями, як Європейський Союз, Європейський банк реконструкції та розвитку, Рада Європи, Центральноевропейська ініціатива, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Економічна комісія ООН для Європи, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк.

Вибір України європейського вектору є природним та цілком закономірним. Такий вибір можна пояснити декількома чинниками: 1) географічна та цивілізаційна близькість між Україною та Європою, українці були, є і завжди будуть європейцями; 2) історична традиція співпраці українців із іншими європейськими народами; 3) ймовірна нова «загроза зі Сходу» і, одночасно, «ідея повернення в Європу», що охопила посткомуністичні держави Центральної та Східної Європи наприкінці 80-х - початку 90-х років, виявилися каталізаторами процесу зближення Києва та Брюсселя.

З 1991 року Україна обирає своїм партнером розвитку у різних сферах діяльності Європейський Союз. Як результат, у грудні 1991 році Міністр

закордонних справ Нідерландів, як головуючої в ЄС держави, у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України.

Наступним кроком стало підписання Угоди про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною (далі - УПС) — угода між Європейськими співтовариствами і їх державами-членами з одного боку та Україною, з другого боку. Угода була підписана 16 червня 1994 та ратифікована законом України N 237/94-ВР від 10 листопада 1994 та набула чинності 1 березня 1998 р. після її ратифікації 15 державами - членами ЄС.

11 червня 1998 р. Президента України видає указ про затвердження «Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу», розраховану на період до 2007 року. У Стратегії було визначено основні напрями співробітництва України з Європейським Союзом. Тобто в пріоритеті ставилося за мету досягнення такого рівня організації діяльності, яка в процесі свого розвитку досягла високого рівня політичної інтеграції, уніфікації права, економічного співробітництва, соціального забезпечення та культурного розвитку. Саме у 1998 році Україна офіційно заявляє про прагнення набути статусу асоційованого членства в ЄС.

5 березня 2007 було розпочато переговори про укладання нової угоди, яка б змогла замінити Угоду про партнерство та співробітництво. Представники ЄС наполягали на укладанні стратегічних відносин з Україною як з країною сусідом. Під час паризького Саміту Україна-ЄС, який відбувся у вересні 2008 року, було визначено, що угода носитиме назву «Угода про асоціацію».

Протягом 2007- 2012 рр. відбулися 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 раундів переговорів щодо розділу Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

Як результат, у 2014 році була підписана Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію). Угода має за мету політичну асоціацію та економічну інтеграцію.

Після підписання Угоди про асоціацію обидві сторони взяли на себе відповідні зобов'язання по реалізації даної угоди. Угода про асоціацію - це фундаментальний проект, який регулює різні сфери політичного і економічного розвитку нашої держави. В Угоді про асоціацію, а саме в ст. 1 зазначається, що створюється асоціація між Україною, з однієї сторони, та Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. Цілями даної

асоціації є: 1) сприяти поступовому зближенню Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглиблюючи зв'язок України з політикою ЄС та її участь у програмах та агентствах; 2) забезпечити необхідні рамки для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес; 3) посилювати співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод; 4) запровадити умови для дедалі тіснішого співробітництва в інших сферах, які становлять взаємний інтерес.

Також, відповідно до положень даної асоціації Україна прийняла на себе зобов'язання здійснити ряд реформ у різних сферах, зокрема, у Конституції, у судовій, правоохоронній системах, протидії корупції, державного управління, економіці та системі оподаткування.

Членство у Європейському Союзі стало орієнтиром розвитку України, починаючи ще з моменту становлення незалежною державою.

До позитивних наслідків вступу України в ЄС, як зазначають науковці Юрчик І. Б., Урбанович у світове співтовариство можна віднести такі переваги:

1) політичні переваги: стабільність політичної системи та адаптація національного законодавства із законодавством ЄС, реформування національного судочинства, боротьба з корупцією в державі; 2) економічні переваги: забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу, впровадження стандартів ЄС у виробництві, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств; 3) соціальні переваги: формування середнього класу, реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо; 4) ідеологічні переваги: поширення української культури в країнах ЄС, введення безвізового режиму.

До негативних наслідків вступу України в ЄС можна віднести такі недоліки: 1) політичні недоліки: часткова втрата суверенітету, невизначеність стратегії розвитку ЄС, погіршення відносин з країнами СНД та іншими країнами; 2) економічні недоліки: втрата конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін; 3) культурні (ідеологічні) недоліки: розмивання національної самобутності України.

Як висновок, можна зазначити, що Європейський Союз являє собою систему цінностей, на які орієнтується Україна – демократія, самостійність, стабільність, яких так не вистачало пострадянській Україні для розбудови держави.

Важливим етапом співпраці України з Європейським Союзом є підписана у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Дана угода набула чинності 1 вересня 2017 року, а була ратифікована у червні 2017 року.

В процесі взаємодії України з Європейським Союзом, було замало проведено публічного обговорення всіх документів у сфері європейської інтеграції, і особливо щодо реалізації реформ економічного та політичного характеру.

На загальнодержавному рівні не було відпрацьовано ефективного механізму реалізації євроінтеграційної політики на всіх рівнях державної влади, включаючи таку інституцію як місцеве самоврядування.

Євроінтеграційна політика України є складним і комплексним процесом. Перед нашою державою, на шляху її входження до Європейського Союзу, виникає велика кількість нормативно-правових питань у різних сферах діяльності, які потребують нагального вирішення.

Політичний підхід, в реалізації інтеграційних процесів в Україні, займав переважне місце, а інститути громадського суспільства залишалися не повністю задіяними і реалізованими в контексті розробки механізмів реалізації євроінтеграційних процесів в державі.

Має бути осмислене співробітництво з Європейським Союзом у сфері безпеки життя людини, з метою забезпечення прав, свобод та інтересів громадян, забезпечуючи конституційні гарантії безпеки життя.